

בינת ההלכה

גליון מס' רכב פרשת בשלח-שבת שירה תשפ"ד מאת יצחק בירך דסקל - דיין ומו"צ

מלוקט מספר "שמירת שבת כהלכתה" תמצית הלכות אקטואליות בתוספת ביאורים

הלכות בורר פרק ג סעיפים כג - כד

כג. האוכל ענבים מן האשכול ויש ביניהם גם ענבים רקובים, יתלוש את הטובים שאותם הוא רוצה לאכול עכשיו, ואילו את אלה שאין בדעתו לאכול - ישאיר ולא יתלוש^(ט). לעומת זאת, האוכל תפוח שפגום בחלקו, מותר לחתוך את החלק הפגום כדי לאכול את הנשאר, אך לא יעשה זאת אלא סמוך לאכילתו^(ט), וראה להלן סעיף לה. ואם אינו מצמצם, ומוריד גם חלק מן האוכל מותר גם אם אינו סמוך לסעודה.

כד. שני מיני אוכלין המעורבים זה בזה^(סא), מותר לקחת את המין שרוצה לאוכלו עכשיו, והוא הנקרא בשם "אוכל", אבל אסור להסיר את המין שאינו רוצה לאכול עכשיו, מכיון שיש עליו שם "פסולת"^(סב), וראה להלן סעיף עב.

ולכן, קערה שמעורבים בה פירות ממינים שונים, אל יסיר ממנה את הפירות שאינו רוצה בהם עכשיו, כדי שישארו בה רק הפירות שהוא רוצה לאכול, אבל מותר להוציא את הפירות שהוא רוצה בהם עכשיו, או להוציא את כל הפירות מן הקערה במעורב ולאסוף את המין שהוא רוצה לאכול עכשיו^(ט), וראה להלן סעיף מה.

סלט ירקות שמעורב בו בצל, מי שאינו אוהב לאכול את הבצל - אסור להסירו, אלא יקח את הירקות וישאיר את הבצל, או יסיר את הבצל ויאכיל אותו לחברו שאוהב ל אכול אותו עכשיו^(טד).

(נט) כדן בורר "אוכל מתוך פסולת", ועיין סי' שיט במ"ב ס"ק ז, דכל שראויין לאכול ע"י הדחק, האיסור אינו אלא דרבנן. ולענין גרוגר ענבים מאשכול, אי אית ביה משום מלאכת הדש, עיין להלן סעיף מו והערות קד ו - קלב*.

(ס) ארחות חיים סי' שיט ס"ק ב, דאינו אלא כקילוף הקליפה של הפרי, ועיין סי' א בביה"ל ד"ה מן העלים, ועיין גם במחצית השקל ס"ק טו ולהלן הערה פב. ושמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, דמסתבר שסברת המתירים היא דומיא דעצמות הדגים, דהואיל ודרך אכילה היא בכך, שריטן, לעיל סי' יד, ואולם לאוסרים שם, הה"נ דאסור כאן, ולא דמי להיתר של קליפה, דהתם א"א להגיע לאוכל בלי לקלוף הפרי (ע"ש בארחות חיים, שמדמה נ"ד לדין הסרת הקליפה ולדין הוצאת העצמות מן הדגים - י. ג. נ). אך יתכן, שגם לענין הקילוף, הרי לפי הנאמר לעיל הערה לד, שריטן לקלוף, אף דאפשר להוציא האוכל מתוך הקליפה, הואיל ודרך אכילתו היא ע"י קילוף, ה"נ בני"ד, וצ"ע.

(סא) עיין להלן סי' מה.

(סב) סי' שיט סעיף א ו - ג ובמ"ב ס"ק יב ובביה"ל ד"ה ומניח. וע"ש במ"ב ס"ק טו לענין תפוחים מתוקים וחמוצים, שהפמ"ג מסתפק אי מיקרי מין אחד. ובדגים מבושלים ומטוגנים ודאי דחשיבי כשני מינים, ע"ש במ"ב, וה"ה לענין קמח מצה שנמצאים בו פירורי מצה, סי' תקד במ"ב ס"ק כ (ויל"ע דלמה לא נאמר, שהקמח עם הפירורים הם מין אחד, דמותר לברור גדולים מתוך קטנים, ועיין להלן הערה סה. ואולי י"ל דהוה כמטרות שונות, דלהלן סי' כח, כיון שלאפיה ולעשיית כופתאות יכול להשתמש רק בקמח המצה ולא בפירורי מצה, ולא עוד אלא שחתיכות המצה הגדולות יותר מפריעות לו בכופתאות או בעוגה, ומתורצת בזה הערת המנחת חינוך, דלהלן הערה סה, אלא שהט"ו סי' שיט ס"ק ב פליג אסברה זו, כי הוא מקשה מדברי המהרי"ל על הרמ"א, ועיין גם סי' שיט בפמ"ג מ"ו ס"ק ב שכתב כן, וכ"ה בני"א כלל טו ס"ק ג. וכעת מצאתי בסי' תקד במ"א ס"ק ט, דמשמע שהפירורים והקמח הם כשני מינים), וכן שני מיני עוגה, ש"ש מלאכת בורר סי' ה, או פת שחורה ולבנה, שם וע"ש בב"ר ס"ק טו בשם הערוה"ש. ועיין סוסי' שיט בפמ"ג א"א ס"ק יט, דכל שחלוקים בטעמם או בשמם, דין שני מינים עליהם, ע"ש עוד, וע"ש ס"ק ה, שתולה זה בדין ברכת "שהחינו" במינים שונים, סי' רכה במ"ב ס"ק יד. ונ"ל דלפ"ו בשר עוף והקורקבן שלו או הכבד שלו, דינם כשני מינים. ועיין סי' שיט במ"ב ס"ק ז, דעלים מעופשים וטובים מיקרי שני מינים, ועכ"פ מדרבנן אסור, וע"ש במ"ב ס"ק טו, דה"ה לגבי ברירת חתיכות בשר שנקדחו מבין החתיכות הטובות. ועיין קצוה"ש סי' קכה סי' ה, דה"ה בפירות מעופשים קצת המעורבים בפירות טובים. ועיין סי' שיט סי' י

בביה"ל ד"ה הואיל, דכל שהאדם מקפיד, אמרינן דלדידיה אית ביה משום איסור ברירה.

(סג) כי במה שהוא מוציא את הפירות מן הקערה, אין בזה מעשה ברירה, ואם יקח עכשיו את המין הרצוי לו, הרי אז הוה ברירת אוכל מתוך פסולת דשריטן ע"מ לאוכלו מיד, ועיין לעיל הערה ו עצה נוספת.

(סד) וראה לעיל הערה יד.